

ПРИМЕНА ФИЛМА КАО ДИДАКТИЧКОГ СРЕДСТВА У
НАСТАВИ ШПАНСКОГ ЈЕЗИКА

Соња Н. Хорњак¹

Сажетак: С обзиром да филм може бити ефикасно средство у настави шпанског као страног језика уколико се примени на одговарајући начин, у раду се разматра организација часа шпанског језика са филмом. Рад са филмом подразумева озбиљну организацију у дидактичком смислу. Организација часа са филмом представља вишеслојни процес који подразумева неколико фаза, од фазе припреме материјала до фазе реализације, при чему треба имати у виду бројне критеријуме. У раду се и илуструје пример пропратних активности за час шпанског језика са филмом. Циљ рада је да приближи ову тему наставницима и пружи им смернице и подршку за његову примену.

Кључне речи: филм, дидактички медији, организација часа, критеријуми, наставни час, шпански језик

УВОД

Филм, као средство блиско ученицима, већ се одавно користи у свету у настави страних језика. С обзиром на техничке карактеристике, аудио-визуелни формат може допринети успешнијем наставном процесу развијајући бројне језичке вештине и компетенције. Посматрајући информацију када је представљена истовремено и звучним и визуелним путем, ученик боље памти градиво (Díaz Pérez, 2002, стр. 263). Филм као аутентичан материјал пружа оригиналан језички инпут (Bahmani & Sim, 2012, стр. 56), који је драгоцен за час страног језика. Захваљујући визуелној компоненти филма, могу се посматрати контекст (Ruiz Fajardo, 1994, стр. 144), као и елементи

¹sonjahornjak@live.com, ОШ „Жарко Зрењанин“, Зрењанин

невербалне комуникације и различити културолошки аспекти (Peiffer, 2002, стр. 38).

При примени филма као средства у настави, час мора бити добро организован и осмишљен како би имао дидактичку сврху. С обзиром да рад са филмом зависи од бројних фактора, одређени критеријуми морају бити узети у обзир. Предмет рада је представљање елемената и развојних фаза који чине организацију часа са филмом. Циљ рада је приближавање овог начина наставе наставницима и указивање на даља истраживања у овој области.

КАКО ПРИМЕНИТИ ФИЛМ НА ЧАСУ ШПАНСКОГ ЈЕЗИКА?

Филм се на часу шпанског као страног језика може применити на више начина. Филм може да буде помоћни материјал којим би се илустровала одређена тема која се обрађује на часу или може бити стимулус за конверзацију (Amenós Pons, 1996, стр. 51). Такође, филм може да буде главно дидактичко средство на којем се заснива специјални курс из језика. При томе, специјализовани курс зависи првенствено од наставних циљева, али и од карактеристика групе којој је упућен. (Amenós Pons, 1996, стр. 51)

Што се тиче садржаја који се жели приказати, филм се може применити на часу ради приказа језичких, али и културолошких садржаја. Поједини наведени приступ не искључује други, наставници могу да раде на језичким садржајима, а уједно и да укажу на културне садржаје (Amenós Pons, 1996, стр. 51).

Zamora Piñel (2001: 32) сматра да постоји више начина употребе филма на часу. Некритички приступ и концепција ефеката подразумевају да наставник користи искључиво филмски снимак, без примене других дидактичких средства и без икаквог објашњења. Мана оваквих приступа су бројне нејасноће. За разлику од њих, квалитативни приступ подразумева да је филм једно од средстава у учионици, те ученици посматрају поруке из различитих перспектива као што је друштвена, политичка или економска (Zamora Piñel, 2001, стр. 32).

С обзиром да је време приказивања филмова дуготрајно, аутори сматрају да је најбоље приказати репрезентативне филмске сцене у трајању од неколико минута (Brandimonte, 2004, стр. 876). На тај начин, ученику се пружа динамика, која га анимира и заинтересује за тему коју приказује, а на часу остаје довољно времена за пропратне активности. Такође, сцена се може поновити неколико пута ако ученици нису

нешто разумели или ако наставник сматра да је потребно посебно истаћи поједине сегменте.

Велика предност филма на часу је то што представља адекватан материјал за различит тип часа, као што је обрада или понављање. Филм може да послужи да уведе нову тему коју наставник жели да обради на часу, пружи пример, понови садржај или утврди претходно научено градиво.

ОКВИРНЕ ФАЗЕ У ПРОЦЕСУ ПРИМЕНЕ ФИЛМА

Примена филма у настави обухвата неколико фаза, од фазе припреме до фазе реализације часа. Први корак подразумева одабир и припрему филмског материјала који ће се обрађивати. Други корак се односи на осмишљавање и организацију активности, док је трећа фаза примена припремљеног материјала на часу (Brandimonte, 2004, стр. 873; Stempleski & Tomalin, 2001, стр. 6). Díaz Pérez (2002: 270) истиче да је припремна фаза суштинска за рад са филмом, али ништа мање није значајна ни фаза припреме непосредно пред час јер је потребно да се наставник увери да апарати функционишу и да неће доћи до проблема у процесу реализације приказа филмског материјала. (Díaz Pérez, 2002, стр. 270)

Организација активности подразумева јасно структурирање активности по временском критеријуму, односно поделу пропратних активности на активности пре гледања, активности за време и активност и након гледања, као што предлажу аутори De Pablos Ortega (2004: 20) и Ferrés Prats (1992: 104) (De Pablos Ortega, 2004, стр. 20; Ferrés Prats, 1992, стр. 104). С обзиром да се пасивним гледањем не постиже ништа, фаза реализације активности је кључна за постизање ефикасних резултата у настави (Brandimonte, 2004, стр. 875).

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДАБИР ФИЛМСКОГ МАТЕРИЈАЛА

Одабир филмског материјала представља најсложенији део процеса будући да хиспанска кинематографија, односно кинематографија шпанског говорног подручја, укључује филмове снимљене у Шпанији и Јужној Америци, те обухвата велики број филмова. При одабиру материјала који се жели приказати, најзначајније је одредити циљ, односно шта је оно што се жели представити на часу. На основу тога се прелази на одабир филмске

сцене. У сцени садржај не мора експлицитно да се спомиње, већ имплицитно може да се развија кроз разговор.

Такође, значајни су и критеријуми попут нивоа знања ученика, затим да материјал буде прилагођен узрасту, али и интересовањима ученика, како се не би досађивали.

Уколико наставник нема времена да сам осмишљава активности, може да користи већ постојеће активности. Велику помоћ наставнику пружају приручници и интернет странице које садрже већ припремљене активности за рад са филмом. У сваком приручнику је назначено на који ниво знања се односи, као и који су били критеријуми при избору филмског материјала. Генерално посматрајући, критеријуми којим се воде аутори приручника су представљање културолошких или граматичких аспеката. Критеријуми за избор филмског материјала могу обухватати широки спектар, од представљања културног диверзитета, актуелних и атрактивних тема, разноликости жанрова (Aixalá Pozas, Álvarez & Anfruns, 2009:4) па све до лингвистичког плуралитета шпанског језика (Bembibre & Cámara, 2013: 8). При томе, у сваком приручнику као један од критеријума експлицитно су наведене и компетенције које се развијају. Значајно је истаћи да је у свим приручницима заступљено развијање и културне и граматичке компетенције (Arribas Esteras & Landone, 2001; McVey Gill, Smalley & Haro, 2002; Santos Gargallo & Santos Gargallo, 2001).

Поред приручника, постоје специјализовани сајтови за учење шпанског као страног језика, који посебан одељак посвећују елаборираним активностима за часове са филмом (<http://marcoele.com/actividades/peliculas/>; http://www.todoele.net/actividadescine/Actividad_list.asp; <http://www.filta.org.uk/>), као и блогови специјализовани за примену филма у настави (<http://concedecine.blogspot.com.es/>; <http://www.cineele.blogspot.co.uk>; <http://cinetikele.blogspot.com/>).

НАСТАВНИК КАО ГЛАВНИ ОРГАНИЗАТОР

За успешну организацију часа са филмом, од суштинске важности и даље остаје незаменљива улога наставника. Примарна одговорност наставника је да створи успешно окружење за рад (Lonergan, 1990, стр. 5). Поред организације и надгледања часа с циљем да све прође успешно, потребно је и да наставник пружа објашњења ученицима, али истовремено и да подстиче дискусију и рад на часу (Ferrés Prats, 1992, стр. 53).

Међутим, бројни наставници се не усуђују да примене ово средство у настави. Díaz Pérez (2002: 271) наводи да је узрок проблема недостатак воље и технофобски став. Потребно је да наставници развију свест о новим технологијама, које се веома лако користе (Díaz Pérez, 2002, стр. 271). Bartolomé (1999: 21) истиче да неки наставници сматрају да се могу користити само програми који су направљени са дидактичким циљем и то комплетно од почетка до краја, али потребна је одређена доза креативности. Такође, поједини наставници су навикли на озбиљне садржаје, а филм садржи елемент забавног (Bartolomé, 1999, стр. 19). Стога је неопходно развити свест наставника о значају лудичког елемента и креативности у настави.

Значајно је да наставник покаже интересовање за филм јер његов став утиче на ученике (Ferrés Prats, 1992, стр. 112).

ПРИМЕР ПРОПРАТНИХ АКТИВНОСТИ

За рад са филмом на часу шпанског језика, потребно је да пропратне активности буду усклађене са одгледаним материјалом. Битно је да се активност не претвори у игру без контроле, тако да би активности требало да имају појединачне циљеве, а општу поруку. Активности би требало да подразумевају разумевање филма и контекста, садрже језичку употребу, интеграцију вештина, понављање граматике и лексичку актуелизацију (Martos Eliche, 2002, стр. 54).

Vecino и Ramos (1999: 818) предлажу активно гледање које подразумева да се ученик активно укључи уз посебне задатке. Техника гледања је *splitviewing* односно делимично гледање филма, чиме се пажња усмерава на садржај који наставник жели да представи и истакне (Vecino & Ramos, 1999, стр. 818).

Свака активност било да је пре, за време или након гледања има одређену функцију, као што је увођење ученика у контекст, развијање серије вежбања или извођење закључка (De Pablos Ortega, 2004, стр. 20).

Циљ уводних активности, као што и сама реч каже, је увођење у едукативни контекст и припрема ученика, као и подстицање за рад (Ferrés Prats, 1992, стр. 105). Неопходно је да наставник изабере садржај у складу са интересовањима ученика (Ferrés Prats, 1992, стр. 106). De Pablos Ortega (2004: 21) предлаже да активности пре гледања представе наслов и тему филма и главне ликове. Могу да садрже постер како би ученици претпоставили о чему се ради, као и слике. Затим, у наредним активностима ученици исказују хипотезе у вези са садржајем филма на

основу постера (De Pablos Ortega, 2004, стр. 21). Пример активности може бити и задатак са сликом низа ликова и одређене реченице, које ученици треба да повежу. (De Pablos Ortega, 2004, стр. 20)

Филм је погодан и за развијање знања о невербалној комуникацији. Најбољи пример су активности са елиминисањем звука, при чему се пажња усмерава на невербалну комуникацију (Escudero & Ignacio, 2009, стр. 36).

Након одгледаног материјала Vecino и Ramos (1999: 817) предлажу вежбе у којима се развија дијалог и интеракција. Ученици кроз причу исказују своје ставове о одгледаној сцени, изражавају своје мишљење и на тај начин развијају вештине усменог изражавања (Vecino & Ramos, 1999, стр. 817). Једна од активности развијања вештина усменог изражавања после гледања може бити и поређење закључака са почетним хипотезама, као и анализа елемената културе (De Pablos Ortega, 2004, стр. 20)

ЗАКЉУЧАК

Филм пружа бројне предности уколико се реализује на прави начин. Примена филма као дидактичког средства у настави шпанског језика представља одговоран задатак за наставника. На првом месту, потребно је сагледати интересовања ученика и у складу са интересовањима, изабрати филмски материјал, уз неопходно прилагођавање језичком знању ученика. Потребно је све поједине компоненте добро организовати, од припреме и одабира филмских сцена, до реализације активности. Сваки корак је подједнако битан јер исход часа зависи од појединачних активности. Пропратне активности су најбитније јер рад са филмом без пропратних активности нема дидактичку сврху.

С обзиром да у Србији није много простора посвећено пракси примене филма у настави страних језика, као и да не постоје доступни приручници за наставнике који би им помогли у припреми часа, то представља изазов и поставља задатке за даља истраживања у циљу осавремењавања наставног процеса.

Нови нараштаји ученика одрастају уз аудио-визуелне технологије, које веома лако прихватају и користе, те је за очекивати да ће се и наставници прилагодити актуелним токовима и одлучити за примену филма у настави шпанског језика.

ЛИТЕРАТУРА

- Aixalà Pozas, E., Álvarez, G., & Anfruns, M. (2009). *Clase de cine. actividades para la visualización de películas en español [A2-C1]*. Barcelona: Difusión.
- Amenós Pons, J. (1996). Cine, lengua y cultura. *Frecuencia L, revista didáctica Español como Lengua Extranjera*, 3, 50-52.
- Arribas Esteras, G., & Landone, E. (2001). *Creía que esto sólo pasaba en las películas: Curso de español en CD-ROM*. Madrid: Edinumen.
- Bahrani, T., & Shu Sim, T. (2012). Audiovisual News, Cartoons, and Films as Sources of Authentic Language Input and Language Proficiency Enhancement. *Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 11(4), 56-64.
- Bartolomé, A.R. (1999). *Nuevas tecnologías en el aula: Guía de supervivencia*. Barcelona: Graó, D. L..
- Bembibre, C., & Cámara, N. (2013). *Vamos al cine, nivel intermedio-avanzado B1-C2: Artículos y actividades para el trabajo con películas en la clase de español*. Madrid: Edinumen.
- Brandimonte, G. (2004). El soporte audiovisual en la clase de "ELE": el cine y la televisión. U: V.H. Perdiguero & A. Alvarez (Ur.), *Medios de comunicación y enseñanza del español como lengua extranjera: actas del XIV Congreso Internacional de "ASELE", 2003, Burgos*. Burgos: Universidad de Burgos.870-881. Preuzeto sa http://cvc.cervantes.es/Ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/14/14_0871.pdf 2014 May 11.
- de Pablos Ortega, C. (2004). La construcción del componente cultural en la clase de ELE: propuesta didáctica a través del cine de Pedro Almodóvar. *Frecuencia L*, 27, 18-21.
- Díaz Pérez, J.C. (2002). Del cine y los medios tecnológicos en la enseñanza de español/LE. U: A. Gimeno Sanz (Ur.), *Actas del XII Congreso Internacional de ASELE: tecnologías de la información y de las comunicaciones en la enseñanza de la E/LE*. Valencia: Universidad Politécnica de Valencia.263-272. Preuzeto sa http://cvc.cervantes.es/Ensenanza/Biblioteca_Ele/asele/pdf/12/12_0263.pdf 2016 Jan 12.
- Escudero, T., & Ignacio, J. (2009). Enseñanza del español a través del cine hispano; marco teórico y ejemplos prácticos. U: *II Jornadas de Formación de Profesores ELE: Estrategias de Enseñanza Y Aprendizaje del Español en China*. 1-68.
- Ferrés Prats, J. (1992). *Vídeo y educación*. Barcelona: Paidós Ibérica.
- Loneragan, J. (1990). *Video in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Martos Eliche, F. (2002). El cine en el aula de E/LE. Un enfoque pedagógico por tareas. U J. Gómez Asencio & J. Sánchez Lobato (Ur.), *Forma: Formación de formadores 3: recursos y técnicas*. (str. 53-69). Alcobendas (Madrid): Sociedad General Española de Librería.
- McVey Gill, M., Smalley, D., & Haro, M.P. (2002). *Cinema for Spanish conversation*. Newburyport, MA: Focus Publishing.

Peiffer, V. (2002). El cine y las nuevas tecnologías educativas en clase de ELE: resultados de una experiencia. U: A. Gimeno Sanz (Ur.), *Actas del XII Congreso Internacional de ASELE: tecnologías de la información y de las comunicaciones en la enseñanza de ELE*. Valencia: Universidad Politécnica de Valencia.37-44.

Ruiz Fajardo, G. (1994). Vídeo en clase: virtudes y vicios. U L. Miquel López & N. Sans (Ur.), *Didáctica del español como lengua extranjera: Colección expolingua*. (str. 141-164). Madrid: Fundación Actilibre.

Santos Gargallo, I., & Santos Gargallo, A. (2001). *De cine: Fragmentos cinematográficos para el aula E/LE: cuaderno de actividades*. Madrid: Sociedad General Española de Librería.

Stempleski, S., & Tomalin, B. (2001). *Film, 1st ed*. Oxford: Oxford University Press.

Vecino, C.H., & Ramos, C.A. (1999). Más allá de las imágenes: el cine como recurso en las clases de español. U: A.M.C. Losada, C.J.F. Márquez, & J.T.E. Jiménez (Ur.), *Español como lengua extranjera, enfoque comunicativo y gramática: actas del IX congreso internacional de ASELE, 1998-09-23*, Santiago de Compostela. Servicio de Publicaciones.817-824. Preuzeto sa <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/892721.pdf> 2015 Aug 23.

Zamora Piñel, F. (2001). Versión española: Aplicación del cine a la clase de E/LE. *Cuadernos Cervantes de la lengua española*, 7(33), 32-36.

USE OF FILM AS DIDACTIC TOOL

Sonja N. Hornjak
Primary school „Zarko Zrenjanin“, Zrenjanin

Abstract: Due to the fact that film can be efficient resource in teaching the Spanish language if it is applied in a right way, we analyzed the organization of class of the Spanish language with a film. Working with film means a serious organization in a didactical sense. The organization of a class with the film presents a multilayerd process which has few phases, from the preparatory phase to realization phase, whereby various criteria should be kept in mind. In this paper we also illustrated the example of accompanying activities for the class of Spanish language with a film. The purpose of the paper is to bring this topic closer to teachers and to give them guidelines and support for its application.

Key words: film, didactic media, organization of class, criteria, Spanish language, class

Примљен: 01.11.2016.

Прихваћен: 10.01.2017.

